

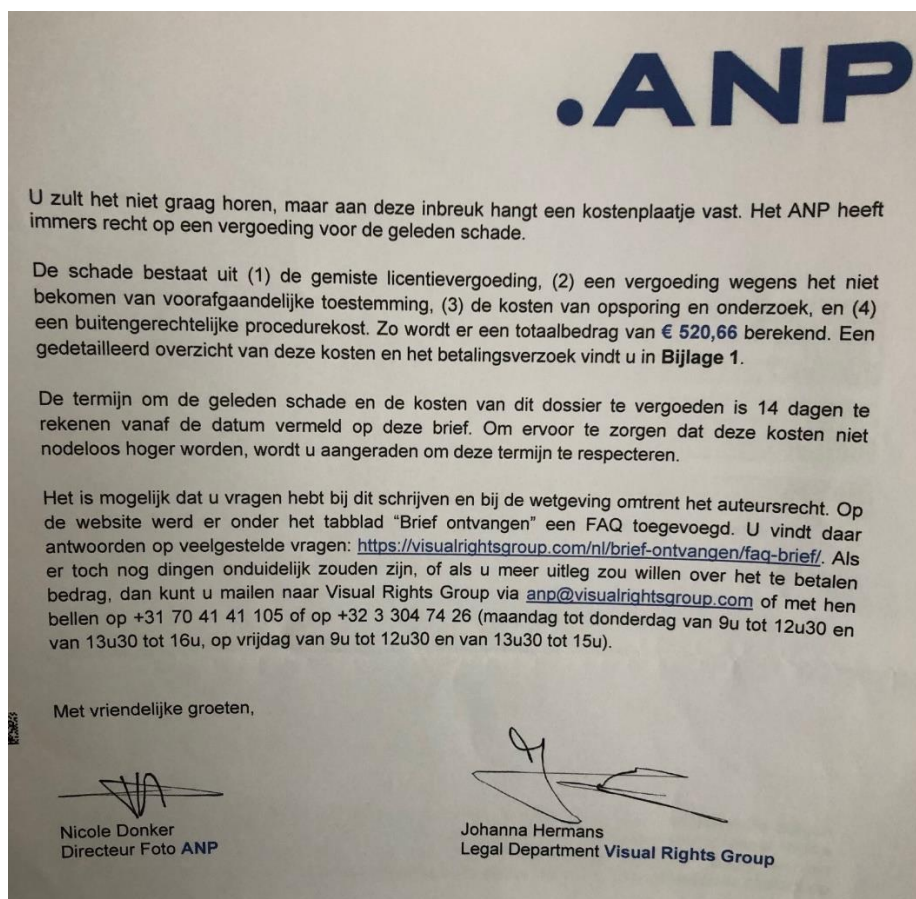

15-03-2024

ANP: Algemeen Nederlands afPersbureau

Friso de Zeeuw

Een aantal maanden geleden ontving ik een brief van het ANP, ondertekend door de directeur Foto van het ANP, Nicole Donker en de directeur van de Visual Rights Group, Johanna Hermans. Ik had in een publicatie op mijn website een foto van het ANP gebruikt zonder toestemming (licentie). Het gebruik van een foto zonder licentie is een inbreuk op het auteursrecht, aldus de beschuldiging. De directeuren boden mij een 'schikkingsvoorstel' aan voor € 502,-. Binnen 14 dagen betalen, anders gaat het dossier naar de deurwaarder. Je schrikt je te pletter.

Naar mijn oordeel was de beschuldiging juridisch ongegrond. Op mijn casus - inmiddels afgehandeld - ga ik nu niet verder in.

Als je je noodgedwongen in de materie verdiept val je van de ene verbazing in de andere. Voorop staat dat het intellectueel eigendom van professionele fotografen beschermd dient te

worden; het vormt de basis voor hun broodwinning. Een inbreuk daarop is onrechtmatig en komt voor vergoeding in aanmerking. Tot zover geen discussie.

Maar nu de praktijken van het ANP. Het ANP werkt samen met het Belgische Visual Rights Group. Het verdienmodel bestaat eruit dat dit obscure bedrijfje met een geavanceerde scanner als een trol het internet afstruint op zoek naar foto's van het ANP en van Hollandsche Hoogte die zonder licentie zijn geplaatst. De plaatser van de foto ontvangt geen waarschuwing, maar gelijk een 'schikkingsvoorstel' tot betaling. Dat 'schikkingsvoorstel' suggereert iets van tegemoetkoming, maar dat is nep. Het is het maximum dat een rechter in de regel zal toekennen voor de inbreuk op het auteursrecht en vaak meer dan dat.

Met de Visual Rights Group valt nauwelijks te praten. Je wordt te woord gestaan door een soort stagiair die zich alleen van een voornaam bedient. Het ANP zelf houdt zich consequent onbereikbaar. Zoals gezegd: niet betalen betekent - na een paar laatste waarschuwingen - fanmail van de deurwaarder.

Het blijkt dat het ANP geen enkele rekening houdt met opzet, draagkracht en professionaliteit van de personen en instanties die het met een claimt overvalt. Dus ook grote en kleine maatschappelijke instellingen zoals sportclubs, wijkverenigingen en culturele stichtingen krijgen gelijk de volle laag. Zo plaatste schaakvereniging Het Kasteel uit IJsselstein een doorsneeplaatje van een schaakbord bij een bericht op de website. Pats: € 300,- dokken. Wijkvereniging Vinkhuizen in Groningen plaatste een suffe foto van een keukenkraan op de eigen website. Pats: ook € 300,- dokken.

Kan dat dan zo maar, zult u vragen. Deze asociale bluf houdt toch geen stand bij de rechter? Het merkwaardige is dat de rechter de afperspraktijk van het ANP is wezen sanctioneert. Wij zien hier een parallel met de toeslagenaffaire, in methodische zin: klein foutje door een niet-professionele vrijwilliger voor een onbenullige foto: zonder pardon toch het volle pond aftikken.

Op grond van de (deels Europese) wetgeving stelt de rechter dat het niet uitmaakt of de inbreuk van het auteursrecht met opzet of onbewust is gepleegd. Ook houdt de jurisprudentie niet of nauwelijks rekening met de ernst van de inbreuk, zoals het bereik van de publicatie en de originaliteit van de foto. En ook de hoedanigheid en de draagkracht van de inbreukpleger blijven buiten beschouwing.

De civiele rechter kan een voorbeeld nemen aan de Afdeling rechtspraak van de Raad van State die naar aanleiding van de toeslagenaffaire nu de 'evenredigheidslijn' toepast. Aard en omvang van de tekortkoming en van de overtreder worden dan in balans gebracht met de sanctie.

Los daarvan heeft ANP natuurlijk ook een eigen verantwoordelijkheid. Het kan zijn intimiderende en asociale werkwijze per direct aanpassen. Het zou voorbeeld de praktijk van het KNMI kunnen volgen die de gebruiker van de beeld zonder licentie eerst een waarschuwing geeft. Het kan de Visual Rights Group aan de kant zetten. Het ANP en zijn eigenaar Chris Oomen geven voortdurend hoog op van de maatschappelijke betekenis en ethiek van het persbureau. Het wordt tijd om daar in relatie tot - tenminste - kleine auteursrechtsovertreders naar te handelen.